

MIHAIL MACREA

1909—1967

Stăpînit de o febrilă dorință de muncă, profesorul Mihail Macrea se pregătea să plece spre casă de la o conferință de studii clasice, ținută la Görlitz, cu intenția de a întocmi planuri noi, cînd, în ziua de 19 octombrie, în gara din Berlin, pe neașteptate, moartea l-a răpus. Drumul pe care el a pornit dintr-o casă țărănească de lângă Sibiu și a ajuns în funcția de profesor la catedra de istoria României a Universității din Cluj și șef de secție la Institutul de istorie, precum și la Muzeul de istorie Cluj, a fost lung și obositor, jalonat de o perseverență și dirză activitate educativă și științifică. Neinduplecata moarte l-a răpit atunci cînd cu bogata sa experiență științifică a ajuns la hotarul unei superioare munci creatoare, cînd putea cuprinde cu privirea toată perioada pe care a cercetat-o cu mult entuziasm. Iată de ce moartea lui înseamnă o mare pierdere nu numai pentru universitate, ci pentru arheologia și științele istorice românești.

Mihail Macrea s-a născut în 1909 în comuna Săcel. După terminarea studiilor secundare la Sibiu, s-a înscris la facultatea de litere a Universității din Cluj, și, între anii 1926—1930, și-a format pregătirea universitară în specialitățile istorie universală și arheologie clasică.

După terminarea studiilor universitare, pe baza rezultatelor obținute, între anii 1931—1933 a fost membru al Școlii Române din Roma, unde, pe de o parte, și-a lărgit cunoștințele istorice, pe de alta s-a consacrat arheologiei și istoriei vechi. Totodată el a studiat la Roma unele probleme care marchează deja domeniul cercetărilor sale de viitor. Lucrările din această perioadă despre columna lui Traian și trofeeale lui Domițian nu și-au pierdut importanța nici pînă astăzi.

După întoarcerea lui în țară și îndeplinirea serviciului militar, sub îndrumarea directă și permanentă a profesorului său C. Daicoviciu, a participat la săpături sau a condus el însuși șantiere arheologice; totodată și-a început și activitatea didactică la universitate.

De acum înainte activitatea lui se desfășoară în două domenii vaste și interdependente: munca educativă și didactică de la universitate și, strîns legată de aceasta, cea științifică.

În calitate de cadru didactic el a ținut prelegeri și cursuri speciale din domeniul istoriei vechi, arheologiei, epigrafiei și a numismaticii. Cursurile sale se caracterizau printr-un înalt nivel științific, printr-o documentare temeinică. Nu voia niciodată să se piardă în detalii și se străduia

să delimiteze, înainte de toate, contururile mari ale procesului istoric și să combată teoriile care prin denaturarea detaliilor răstălmăceau întregul proces istoric. El nu se mulțumea cu expunerea formală a cursurilor ei, elaborându-le în scris, le-a pus la dispoziția studenților săi.

Activitatea lui științifică se concentrează în jurul problemei centrale a istoriei vechi a României, în jurul problemei continuității. Studiile sale aduc argumente și dovezi noi, pe de o parte, privind continuitatea poporului dac în Dacia romană, pe de alta, a populației romanizate în Dacia postromană. Ele se bazează, înainte de toate, pe elaborarea și interpretarea rezultatelor cercetărilor arheologice. Deși problema centrală a asigurat o unitate și omogenitate evidentă întregii sale activități științifice, totuși din punct de vedere al materialului, al descoperirilor arheologice și al obiectivelor urmărite, ea se împarte în patru ramuri diferite: în studii arheologice, numismatice, epigrafice și de istorie.

Rezultatele mai importante ale muncii arheologice le constituie săpăturile sale de la Rîșnov, Căpîlna, Palatca, Mehadia, Brețcu, Inlăceni, Cașoț, Gilău, Someșeni, Buciumi etc., care prin bogatele lor descoperiri din perioada dacică, romană și cea a migrațiilor popoarelor au contribuit la clarificarea multora dintre problemele legate de perioadele respective. Rapoartele asupra diferitelor săpături și studiile interpretative asupra rezultatelor obținute au apărut în revistele de specialitate din țară și din străinătate.

Impulsul pentru studiile sale numismatice l-a primit prof. Macrea de la cunoscutul arheolog și numismat clujean Ștefan Kovács. Pe lângă faptul că primele sale prelegeri universitare au fost ținute în domeniul numismaticii, prof. Macrea nu s-a mulțumit cu simpla publicare a monedelor dacice sau romane găsite cu ocazia săpăturilor, ci, interpretând descoperirile monetare într-un spirit cu totul nou și critic, a elaborat valoroasa sa lucrare despre părăsirea Daciei și problema continuității daco-romane în lumina izvoarelor numismatice, precum și studiul (în colaborare) despre tezaure de monede romane și invazia carpilor din anul 242 e.n.

În studiile epigrafice, pe lângă publicarea unor inscripții mai demult descoperite sau găsit întâmplător, el s-a ocupat mai aprofundat ca monumentele epigrafice descoperite la Porolissum. În acest sector de cercetare se înscriu și lucrările sale despre situația militară din Dacia romană și, deosebi, prețiosul studiu despre organizația militară timpurie a Daciei Porolissensis.

Bazindu-se pe amintitele științe auxiliare ale istoriei antice, profesorul Macrea a elaborat numeroase studii și lucrări istorice. Printre acestea se numără studiile despre situația religioasă din Dacia romană (Culte germanice în Dacia; Cultul lui Sabazius), în special, problema răspîndirii creștinismului în această provincie, apoi studiul despre Burebista și celții la Dunărea de jos. Altele au un caracter sintetic, cuprinzînd o perioadă mai lungă sau tratînd o temă de o deosebită importanță, ca de pildă studiul apărut în volumul I al tratatului de istorie a României despre Dacia în timpul stăpînirii romane, sau lucrarea despre organizarea administrativă a Daciei romane și, în special, monografia despre această perioadă, ce va apărea postum, aflîndu-se încă sub tipar.

Studiile și lucrările sale au stîrnit un viu interes în cercul specialiștilor. Drept recompensă a vastei sale activități, prof. M. Macrea a fost ales în colectivul de redacție al mai multor reviste și publicații de specialitate din țară, iar în ultimii ani a participat la mai multe congrese și manifestații științifice ținînd conferințe și comunicări în Austria, Italia, Anglia, Cehoslovacia, Bulgaria, Republica Democrată Germană etc. Totodată a fost ales membru al unei comisii internaționale, însărcinată cu întocmirea hărții imperiului roman pe baza izvoarelor literare, arheologice, epigrafice și numismatice.

Prin activitatea sa didactică și științifică prof. Macrea a contribuit într-o largă măsură la îmbogățirea științelor istorice românești. Muncind întotdeauna cu entuziasm, cu perseverență, cu o profundă dragoste față de poporul său și de patria sa, el a descoperit un bogat material documentar arheologic, epigrafic și numismatic.

Aducînd contribuții de valoare durabilă și-a impus numele printre cei mai de seamă istorici ai Daciei antice.

A. Bodor